

Fráter

1911. ÁPRILIS 1.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

L. ÉVF.

KÖZLÖNYE

7. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. * Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

(Telefon: 37-22.)

Szociálpolitika és erdészet.

Irta: Gegesi Kiss Ernő m. kir. főerdőmérnök, az erdélyrészi kirendeltség csikvármegyei megbizottja.

Az az óriási társadalmi átalakulás, amely a mult század folyamán megindult, még korántsem ért nyugvópontra. A figyelmes szemlélő nemcsak forradalomszerű kitörések alkalmával hanem akkor is, amikor a felszinen minden csendesnek látszik, észreveheti, hogy valami forrong a vén Európában és sajnos, hazánkban is. Csak egy csekélyke kis nyílás kell jelen társadalmi rendszerünknek közel évszázados s akkor örökre megalapozottnak hitt gátján s könnyen bekövetkezik, hogy a ma rendes medrében hömpölygő folyó széttöri a gátat s elsöpri a jelen társadalmat, teljesen felborítva mindent (különösen a sok mindenféle széthuzó elemből álló magyar állam területén), mit a mult század nagyjainak oly sok igyekezettel s nagy munkával hazánk, nemzetünk s állami létünk fenmaradása érdekében alkotniok sikerült.

Látnunk kell, ha csak nem járunk behunytt szemmel az élet utain, hogy társadalmunk minden rétege elégedetlen adott helyzetével s azon változtatni, javítani igyekezik. Jogos e törekvés, miként

a medrében célja felé csendesen hömpölygő folyó munkája, de csak addig, míg gátat, partot nem szakaszt, azontul már nemcsak jogtalan, hanem közveszedelmes is. A társadalom alsóbb rétegeinek vezetése olyanok kezébe került, kik önös céljaik érdekében könnyelműen, sőt a legtöbbször a legrosszabb célzattal, a zavarosban leendő halászhatalás reményével működnek.

Ütik a rést, nem nagy kapavágásokkal bár, hogy a figyelők se vehessék észre alattomos munkájukat, de mégis vágják s a part itt is, ott is omladozni kezd, nem is sejtett veszélyeket hozva az országra s népére. Nem tudja, nem is sejt talán a jóhiszemű tömeg, hogy az általa felforgatott társadalom romjai alá fogja temetni őt is, reményeivel s vágyaival együtt! Pedig ha az erők tisztos korlátok között *egy cél felé a jogos igények, mások szerzett jogai tiszteletben tartása mellett leendő kielégítésének célja felé és soha sem ugrással, avagy éppen sötétbe ugrással törekednének: az általános jólét mint cél minden valószínűség szerint, ha nem is egyszerre, de fokozatosan annál biztosabban elérhető lenne!*

Mások jogainak tiszteletben tartása, okos mérséklet, komoly és kitartó munka, a gyengék erőinek egyesítése, embertársaink megbecsülése, mértékletesség az élvezetekben? Ugyan ki beszél ma ilyen balgaságokról? A nép u. n. „vezérei“ bizonyára nem, kik sztrájkok és jogtalan földosztási kísérletek rendezésével a tudatlan, alkoholtól is hajtott népet a csendőrszurony elé viszik, míg maguk ennek a népnek filléreire gondtalan, nagyuri életet folytatnak.

Szomoru kép; de azt hiszem, senki sem mondhatja rá, hogy nem igaz!

De „el ti komoly képek, ti sötétség fajzati, félre“! Lássuk, kik legyenek a munkások s mit tegyenek, hogy ily szomoru képek a mi társadalmunk egén meg ne jelenhessenek vagy ha már, sajnos, előfordultak, meg ne ismétlődjenek.

A vagyon, az intelligencia s az ezeken alapuló társadalmi állás, nézetem szerint, az embernek nemcsak jogokat ad, de kötelességeket is ró rá, olyan kötelességeket, melyek nincsenek ugyan bevezetve a telekkönyv teherlapjára, nem foglaltatnak benne a szolgálati szabályzat §-aiban, a kinevezési okmányban vagy szerző-

désben, de meg vannak írva mélyen, halálig tartó betűkkel, a szívben s mely kötelességet ez egyetlen szó fejezi ki: emberszeretet! E kötelességből folyó munka végzéséért a munkadíjat nem fizeti meg a föld terményekben, az értékpapír kamatemelkedésben, a munkaadó vagy az adóhivatal elsőjén pengő pénzben, mégis megvan az s becse, értéke sulyos, csak szív kell az értékeléséhez s nem rideg numerus. Ugy nevezik ezt a munkadíjat: embertársaink hálája s a jók elismerése.

Aki erre a jutalomra számít, legyen az bármily állásu tagja az intelligens magyar társadalomnak, annak teljesíteni kell e téren kötelességét; aki — Kölcsenyként — „egyebet nem bir, hordjon fővenyet vagy téglát a nagy épülethez, de vegye ki mindenki a maga részét a munkából“. Az e téren feladat megoldása ugyanis nem az állam, de a társadalom, jobban mondva minden, a művelt névre számot tartani akaró egyén kötelessége, vagyis emberi, a szó nemesebb értelmében vett, emberi kötelesség! Nem kell e kötelesség teljesítéséhez nagy előtanulmány, csupán jó szív s benne emberszeretet, továbbá szívós kitartás s a csüggedés nem ismerése és az emberekhez jóakarát. Magát az alapját e tudománynak a nagy Mester e szavai foglalják magukban: „Szeresd felebarátodat mint tenmagadat“.

Jól tudja azt, vagy legalább is tudnia kellene minden gyárosnak, üzemvezetőnek, földbirtokosnak, gazdasági intézőnek vagy erdésznek, hogy megelégedett s így nyugodt munkások munkája, legyen az gyári, mezőgazdasági vagy erdei munka, összehasonlíthatatlanul eredményesebb, mint az elégedetlen s így állandóan nyugtalan, izgatott munkásoké.

Nemcsak emberbaráti kötelességet teljesít tehát, de önmaga és alkalmazója érdekében is cselekszik azon a néppel s mondjuk csak ki őszintén, a népből élő egyén, ki azzal s annak apró ügyeivel s bajaival foglalkozni nem restell! És jól jegyezzük meg, jóval könnyebb a népet elégedettségében megtartani, mint az egyszer elégedetlenné vált s a médréből kicsapott folyamhoz hasonló embertömeget megfékezni! Éhes sereggel senki sem nyert csatát! Szálljunk le hát, kik a néppel érintkezünk, arról a bizonyos „ló“-ról, s úgy érintkezzünk vele, hogy ne érezzen részünkről leereszkedést, szóval igyekezzünk vele szemben szeretettel viseltetni, hogy így

bizalmát megnyerhessük, bajait felismerhessük s ez alapon indulhassunk meg a rajta való segítés útján. Elismerem, nehéz az első lépés, de ha sikerült megtennünk azt s a bizalmatlanság jege megtörött, a többi magától jó. Ha egyszer nemcsak az urat látja bennünk a vezetésünkre utalt nép, bajain, melyek ma még igazán nem orvosolhatatlanok, segítenünk nem lesz nehéz. Nem szabad azonban ajtóstól rohannunk a házba s mindig tudnunk kell s szemünk előtt soha sem szabad tévesztenünk azt a gyakorlati ténytet, hogy a nép bizalmatlansága az „urak“ iránt nem mai keletű s hogy a bizalmatlanság a néplélek örök tulajdonsága. Igyekezzünk őtet, ha bizalmát némileg birjuk már, magunkhoz emelni s különösen a tudásbeli különbséget oszlassuk el, mit ő közte s közöttünk óriásinak lát. E célra azt ajánlom, hogy tudásunk általa ismeretlen nagy bankóját váltsuk fel előtte is ismeretes apró pénzre. Mert míg tudásunk nagy bankóját vagy cifra értékpapírját könnyen értéktelen czimkének tekintené az egyszerű ember, addig ha azt apróra váltva adogatjuk neki, könnyen beveszi, sőt ha egyszerre nem akarjuk a csömörlésig megtömnni meg is emészti azt. Szóval soha se akarjunk sokat markolni nehogy semmit se fogjunk meg. Biztatásaink, bátorításaink közepett tereljük rá, panaszaik meghallgatása közben, arra is figyelmüket, hogy a gyengének is van ám ereje s a gyenge erők egyesítésével s egy irányba terelésével nagy célok és eredmények érhetők el. Így felébred a vesztett öntudat, kialakul az önbizalom s ezek alapján, amint csak a kellő időt elérkezettnek látjuk, hozzákezdhetünk a tulajdonképeni munkához. Hogy ez mi legyen, erre megtanít a boldogult gróf Károlyi Sándor nemes eszméinek letéteményese, s jelenleg az ő méltó utódja dr. Darányi Ignác elnöklete alatt álló Magyar Gazdaszövetség.

*

Több mint 20 éve vagyok köztisztviselő, azalatt az erdészet majdnem minden ágánál, az ország különböző vidékein, nagyon is különböző körülmények között szolgáltam s a néppel mindig szeretettel foglalkozva, sok alkalmam nyilott annak bajait megismerni. Jelen állásomban 7 év óta éppen azzal foglalkozom, keresem annak okait s igyekezem azokat elhárítani! Szeretném leírni tapasztalataimat mind, de társadalmunk mindenik rétegével ily irányban

egy cikk keretében, e lapok hasábjain, már csak a lap irányánál fogva sem foglalkozhatom. Így tehát e kérdés tárgyalásánál jelen alkalommal, tekintettel remélhető olvasóközönségemre, csak a falukat, melyek az erdészettel szorosabb összeköttetésben vannak s illetőleg azok viszonyait tartom szem előtt.

Hol van a még nem is olyan régi falu, melynek megelégedett egyszerű lakói olvasmányát semmi, legfennebb a biblia vagy a kalendárium, ruházatát a házi szőttes, italát a bor vagy méhser, látókörét a legközelebbi város piacza képezte?! Eltűnt! Elseperte az egyszerű falut a rohanó élet, az igények növekedése.

Ma alig van már valami a régi faluból, még a muskátli is eltűnt az ablakból, hogy helyét az idegenből betelepített begonia foglalja el! Ma már Budapest csak a szomszédban, Amerika pedig a második szomszédban van! Az igények nőttek rohamosan, az emberek szaporodnak, a föld nem nyujtható ki, a gazdasági tudás nem gyarapodott, népünk kereskedelmi ismerete nem több a semminél, elaprósodott földcskái a régi módi gazdálkodás mellett alig teremnek valamit, s amit teremnek, azt sem tudják a falusi emberek a világpiaczi árak figyelembevételével még csak tűrhető áron is eladni; amit venniök kell, annak ára legnagyobb részével a közvetítő kereskedelmet gazdagítják; a népjóléti intézményeket nem ismerik, vagy azok iránt bizalmatlanok; a magas kamatú adósságok nőnek, az árverések egymást érik; az alkoholizmus hallatlan mérveket öltött, az erkölcs meglazult, a kivándorlási ügynökök csábítgatnak a tengeren tuli Eldoráddal; a gombamód elszaporodott filléres ujságok (tisztelet a kivételeknek) terjesztik a nemzetköziséget, ígérik a földosztást stb. Azt hiszem, hogy jó helyt keresem az elégedetlenség s züllés okait a fentebbiekben!

Mit tegyünk ez okok elhárítására, vagy ahol még, hála Istennek nincsenek meg, azok bekövetkezésének megelőzése érdekében? Terjeszszük a gazdasági és kereskedelmi ismereteket, egyesítsük az erőket szövetkezés útján, ismertessük s honosítsuk meg a falukban a népjóléti intézményeket, terjeszszük a takarékoságot minden vonalon, üldözzük az alkoholizmust, nemesítsük az erkölcsöket jobb olvasmányok, nemes szórakozások útján.

Ezáltal magától szűnik meg a kivándorlás, züllés, nyomor, miként a napfelkeltével elvonulnak az undok férgek a föld színéről

Elismerem, hogy mindez nem csekély feladat; de tapasztalásból mondhatom, hogy kitartó szorgoskodás és céltudatos munkával megoldható. Lássuk, miként?

*

A tudás, és pedig a falusi népnél, melynek kis gazdaságából kell megélnie, a *gazdasági tudás* az az alapfeltétel, melylyel az egyéni és társadalmi boldogulhatás megalapozandó. Kezdjük tehát munkánkat ennek terjesztésével. A gyermekeknél elvégzi ezt az iskola, de amennyiben erre esetleg mint iskolaszéki, gondnoksági elnökök befolyhatunk, hassunk oda, hogy már az iskolában a tanítás az élet számára, szóval gyakorlatiasan történjék.

Kiknek kell azonban terjeszteni a tudást a felnőtteknél s fokozni az életbe kikerülő mindkét nembeli ifjúságnál? Az államnak nincsenek erre szervei, sőt eszközei sem. E feladat megoldása a faluk intelligens embereinek nemes kötelessége.

Ugyde minden házba, minden családi tűzhelyhez bemenni, s ott rámutatni a családi élet hibáira, az erkölcsök lazulására, a gazdasági elmaradottságra, időnk nincs; ez különben is a bizalmatlan s elmaradott embereknél könnyen a magánjog megsértésének érzetét, s a legbelsőbb ügyeikbe való beavatkozás tudatát kelthetné fel, s még ha fizikailag kivihető is lenne, célunkat ez uton elérni nem volnánk képesek, sőt jóakaratu tanácsainkkal ily uton magunktól s így az ügytől is elidegenitenők az embereket.

Első feladatunk tehát, mihelyt a nép közvetlen vezetőinek bizalmát annyira megnyertük, egy olyan szerv létesítése, mely kívül áll a hivatali testületeken s tisztán társadalmi szerv. Egy olyan valami, hol mindenki otthon lehet, a nagyok s kicsinyek egyaránt, hol eloszlik a vagyoni s társadalmi állásbeli különbség, s melyben mindenki magát csak és csupán embernek, egy cél felé törekvő embernek érezze, s mely körzetből kiindulhat a falu kulturái, gazdasági s erkölcsi fejlesztésének minden tényezője!

E célra a legalkalmasabb, sőt tapasztalásból mondhatom, egyedül alkalmas a Magyar Gazdaszövetség által kiadott alapszabályok szerint megalakított *Gazdakör*. Alapszabályt szívesen küld s utbaigazítást ad a fenti szövetség (Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám).

Az alakításánál főtörekvésünk az legyen, hogy csekély, leg-

fennebb egy korona évi tagsági díj mellett alakuljon meg a gazdakör. Így mindenki, kicsi és nagy egyaránt beléphet abba tagnak.

A módosabbak lehetnek alapító tagok, magasabb összeg fizetésének kötelezettségével. Ha nincsenek jó vezérek, győzelemre sem lehet kilátás.

Ez okból fődolog, hogy a kör elnöke s választmánya az eszmének teljesen megnyert s fizetés és önös érdek nélkül az ügyet szolgálni kész egyénékből állíttassék össze. Jól felhasználhatók erre a hivatásuk magaslatán álló lelkészek, tanítók, erdőőrök stb.

Mindenesetre álljon be körünk tagnak a Magyar Gazdaszövetségbe s a vármegyei gazdasági egyesületbe, nemcsak azért, mert e testületek a kört s tagjait erkölcsiekben és anyagiakban is hathatósan támogatják, hanem azért is, mert egyesülésben az erő.

Ha nincs ereszalja — mondja a közmondás — fecske sincs. Ez okból, mihelyt körünk megalakult, igyekezzünk annak bármily szerény, de saját otthonáról gondoskodni!

Előbb természetesen bérlet útján. De nem hiszem, hogy a falu földesura, a kincstár, gyáros, egyház, iskolaszék, vagy maga a község ne engedjen át e célra egy szobát, ha kérjük azt!

Rendeljünk meg 1—2 jól megválasztott s elsősorban minden esetre népies irányu gazdasági lapot, különben ilyeneket a Gazdaszövetség is ad a tagdíjban, adjuk oda a mi s barátaink kiolvasott napilapjait. Kérjünk a körnek ingyenes népkönyvtárt a földművelésügyi miniszter urtól.

Állapítsunk meg télen hetenként 3—4 estét, nyáron a vasárnap délutánt, dologidő után, amikor legalkalmasabb a falu viszonyai szerint, összejövetelekre.

Ezen időkre menjünk el magunk is a körbe s ott tartsunk szabad előadásokat, jobban mondva: a legegyszerűbb módon megbeszéléseket a falu dolgairól. a kör- és magán-, de mindig a helyi viszonyokhoz alkalmazott s így érdekes tárgyáról. Az irni olvasni nem tudók részére czélszerű közérdekű s mulatva tanító cikkek felolvasása. A többiek, tapasztaltam, mohón olvassák a lapokat s a népkönyvtár is egy év alatt pótlásra szorul!

A tagdíjakat szedjük be *pontosan* s helyezzük el azt gyümölcsözőleg. Ezáltal elérjük azt, hogy a falusi ember megtanulja a kört magáénak ismerni, ahhoz mintegy jogot formál, az össze-

jövedelek pedig megkedveltetik, az addigi kocsmázás helyett, a nemesebb szórakozást embereinkkel!

Hívjuk meg gazdakörünkbe téli gazdasági előadások tartására a Gazdaszövetséget, a gazdasági egyesületi titkárt, a gazdasági szakktanárt; de előadása előtt mindig tájékoztassuk az illetőt alaposan falunk viszonyairól.

Erkölcsei és gazdasági oktatásainkat kezdjük e tudományoknak az abc-jénél s csak fokról-fokra haladjunk lassu, csiga lépésekben. Például az alkoholizmus elleni küzdelemben elégedjünk meg egyelőre, ha a butító pálinkaivást a borral helyettesíthetjük.

Gazdasági téren első feladat a régi rossz ekék kiküszöbölése mellett újak, czélszerűek és olcsók beszerzésére venni rá gazdáinkat. Utóbbi feltételt elérhetjük a gazdakörben való tömeges megrendeléssel. A különböző ekék megismerésére szívesen rendez a vármegyei gazdasági egyesület a gépgyárosokkal a helyszínen ekebemutatást, ekeversenyt! Így menjünk tovább fokról-fokra a talajművelő eszközökkel. A trágyakezelés okszerűségének megismertetése is sürgős feladat, melylyel egyidejűleg kérjünk a földművelésügyi miniszter urtól mintatrágyatelepet vagyis ennek egy kiscgazda udvarán való berendezésére segélyt. A vetőmagtisztítás fontosságának megismertetése is a kezdet munkája legyen. Szerezzünk be a kör részére a csekély tagdíjból, de sohasem teljesen ingyenes, hanem a kör javára való csekély díj fizetése melletti közös használatra, jobb talajművelő s magtisztító eszközöket.

Ugyancsak ily módon szerezhetünk be közös apaállatokat!

Nemkülönben közös megrendeléssel vetőmagvakat, háztartási s gazdasági cikkekét. A tömeges megrendelésből az egyeseknek visszamaradó haszonból azonban mindig juttassunk bár valami csekélységet a körnek magának is.

Mindenik beszerzésnél vegyük igénybe az állami támogatást; de semmit se adjunk vagy adassunk ingyen, mert csak így fejlődik ki a népben a maga lábán járás nagy tudománya.

A czélszerű gazdálkodás gyakorlati bemutatására kérjük a földművelésügyi minisztériumtól népies mintagazdaság berendezését, de juttassunk ahhoz erre igazán érdemes kiscgazdát!

Közben-közben a gazdakörben rendezzünk egy-egy színelőadást, pásztorjátékot, dalestélyt, mindig a kör pénztára javára.

Ha már a gazdakörben megtanulta a nép közcélra végrehajtó közbejötté nélkül is áldozni s élvezni a gazdakör erkölcsi, gazdasági és anyagi előnyeit, menjünk egy lépéssel tovább!

Alakítsuk meg az Orsz. Központi Hitelszövetkezet kebelében, a tőle kérendő alapszabályok szerint, a hitelszövetkezetet.

Ezáltal a népet s az ifjúságot is, melynek működésünk körébe való bevonása nagyon fontos, megtanítjuk a takarékosagra s megszabadítjuk a falut a drága városi váltókölcsontól és ennek felvételével s a törlesztéssel járó számos kiadástól és idővesztegetéstől!

Ha megvan a hitelszövetkezet, következzen a Hangya kötelékében a Gazdaszövetségtől kérendő alapszabályok szerinti fogyasztási s ennek keretében az értékesítő szövetkezet megalakítása. Ez könnyen fog menni, mert a nép már a gazdakörben megismerte némely cikkek közös beszerzése folytán, a közös megrendelés előnyeit s a fogyasztási szövetkezet csupán ennek általánosítása. Belevonható e szövetkezet működésébe a gyümölcs-, gabona-, tojás-, állat- stb. értékesítés, az összes háztartási, gazdasági cikkek, vetőmag, műtrágya stb. közös-beszerzése. Az ilyen szövetkezet által megszabadul a nép az uzsorától s beletanul a kereskedelmi ismeretekbe.

Mikor e szövetkezeteink évi mérlegeit csináljuk, ne feledkezzünk meg azok anyjáról, a gazdakorról sem, a tiszta nyereségből juttassunk neki is s ne az osztalékra, de a tartalékalapra gondoljunk s igyekezzünk lassan-lassan alapot gyűjteni egy „Népház“-ra, melyben a szövetkezetek s gazdakör legyenek annak idején elhelyezhetők!

Munkálkodásunk körébe az ifjúságot czélszerűen azáltal vonjuk be, ha rendezünk részükre a vidéken megfelelő anyagokkal rendelkező háziipari tanfolyamokat téli időben. A földmivelésügyi miniszter ur támogatása megnyerhető e célra! A fiuk részére alkalmas a kosárfonás, fafaragás, kerékgyártó durvább munka, méhkaptárkészítés, nyírág-, czirokseprű- és kefekötés stb. Mindkét nembeli fiatalság részére a szalmafonás. Nők részére a gombkötés, szövőipar, művirágkészítés stb. A készitendő tárgyakhoz az anyagot előlegképen beszerezheti a hitelszövetkezet, a kész munkára előleget adhat s az értékesítést elvégezheti a fogyasztási szövetkezet.

De szervezhetünk az ifjaktól zenekart (legczélszerűbb a fuvós

zenekar), dalárdát, műkedvelő színjátszó társulatot, melyek költségeihez az előleget adhatják a szövetkezetek. Tapasztalásból mondhatom különben, hogy mindezek keresetükből önmagukat képesek jól fentartani.

Alakítsunk az ifjuság körében, a gazdakörben lövészegyesületet, s abban rendezzünk lövésztanfolyamokat. Ehhez a fegyvert, töltenyt s katonai vezetést ingyen adja kérésünkre a honvédelmi miniszter ur. A felnőtt ifjakkból szervezzünk a gazdakör keretén belül önkéntes tűzoltóegyesületet.

Mindezen egyesületekben az ifjuság nemcsak szórakozik, de lélekben nemesül, testben erősödik s megszokja az összetartást, a fegyelmet, egymás megbecsülését s önértetre teszen szert!

Ha fenti szövetkezeteink megerősödtek, alakítsuk meg viszonyainkhoz képest a tejszövetkezetet, állattenyésztési és állatbiztosító szövetkezetet, pinczeszövetkezetet, földbérelő szövetkezetet stb. Ismertessük a Munkás- és cselédbiztosító pénztárt, szerezzünk azoknak tagokat, szervezzük intéző bizottságát. Hassunk oda, hogy gazdakörünk tagjai jég-, tűz- és életbiztosításaikat a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél eszközöljék. Mindezek alakításához alapszabályokat s szervezésükhöz utbaigazítást szívesen ad a hozzáfordulóknak a Magyar Gazdaszövetség.

*

Fentiekben látom én a falu boldogulásának, a kivándorlás megakadályozásának, hazánk általános vagyoni s ez alapon teljes politikai függetlenségének fontos eszközeit!

Mondjanak olvasóim ábrándozónak, én hiszem s tudom, hogy nem vagyok az; mert a magam szűk körében tapasztaltam, s tényekkel is tudom igazolni állításom valóságát!

Nem tudom azonban hangsúlyozni eléggé, hogy ez irányu munkánkban soha se téveszszük szemünk elől a fokozatosság elvét, s igyekezzünk magunk mellé fokról-fokra segítő társakat nevelni s csak annyi és olyan ily irányu intézményt létesítsünk falunkban, mennyihez megtalálható környezetünkben az önzetlen s lelkes vezérkar, s amilyenhez megvan a szükséges létalap.

Ne alakítsunk fenti célra (eltekintve a szövetkezetektől) külön-külön alapszabályok mellett külön-külön szervezett testületeket, hanem amit csak lehet, az egy gazdakör kebelében létesítsük;

mert ennek alapszabályai keretébe mindezek beleilleszthetők, legfennebb csak egy-egy működési szabályzat kézsitendő részükre, s így egy elnökség s választmány által vezethetők is azok.

Készséggel elismerem, hogy nem kis munka, mire ezuton vállalkoznunk kell; de „erős akarat nem ismer akadályt“, s erős akarral s kitartással biró embernek nem szabad tudnia, hogy mi a lehetetlenség! Számos példa van előttünk e téren is, kérem csak azokat követni!

*

Ez eszmék zászlóját hazánkban a boldogemlékezetü gróf Károlyi Sándor bontotta ki nem [is egészen két évtized előtt! E zászló alatt alakult meg az Országos Hitelszövetkezet ezideig több mint 2000 falusi szövetkezetével, a Magyar Gazdaszövetség s kebelében a Hangya, mely éppen a napokban nyitotta meg az ezredik falusi fogyasztási és értékesítő szövetkezet boltját! Tekintélyes számu gazdakör, állattenyésztési, tej-, pincze- és bérlő- stb. szövetkezetünk is működik már!

Sok millió korona, fillérenként összegyűlt vagyon szolgálja e szövetkezetekben a kisember érdekét s sok százezer ember élvezi azok áldását! Gazdaköreinkben is tetemes számu kiscgazda törekszik a nagy cél felé. Mindez azonban még nem elég. Az elért eredmények serkentsenek minden jó embert mind több és többre, addig míg ez intézmények minden faluban meglesznek!

Lebegjenek szemünk előtt a művelt nyugat hatalmas példái. Országos Hitelszövetkezetünk számos millióból álló pénzalapja Hangyánk 10 év alatt 50 ezer K-ról majdnem 20 millióra emelkedett évi forgalma arra bátoritson, hogy a szövetkezetek általánosításával, a nép filléreiből akkora alapot teremtsünk, mekkorából akár az önálló nemzeti bank legyen létesíthető. Hangyánknak az ezer szövetkezetének megtízszerezésével pedig biztosítsuk az alapot arra, hogy sajátjából, jobban mondva a falusi kisemberek által összehozandó fillérekéből tulajdon gyárat alapíthasson s azokban a mi anyagunkat dolgozva fel saját gyáraiból láthassa el a falusi szövetkezeti boltokat áruval.

Az állatbiztosítás szövetkezeti alapon való szervezése s általánossá tétele által nemcsak azt érvük el, hogy csekély áldozattal az állatállományunkban eddig előfordult oly sok károsodástól lesz

megóva a gazdaközönség; a biztosítás révén jelzáloghitelalappá tehetjük azt a nagy vagyont, mi állatállományunkban fekszik, mely ma még bizonytalanságánál fogva, igazán nem képez jelzáloghitelre alkalmas alapot.

Igy ölelkezhetik s így kell találkozzék a végcélznál a vagyoniilag s hitelében megerősödött kisgazdaosztály, a termelő az iparral. Ezuton remélhetjük és pedig biztosan remélhetjük a magyar ipar önállóságát is elérni, így tehetjük valósággá a gazdaságilag, iparilag, kereskedelmileg, vagyoniilag és ez alapon politikailag is független s nagy és tekintélyes magyar államot, mindnyájunk édes reményét.

*

Nemzetiségi kérdés, bujtogatás? Mily szépen lennének méregfókaitok fenti irányu intenziv munkálkodással kihuzhatók:

Én azt hiszem, hogy a csak frázisokkal dolgozó bujtogatás lehet ugyan ideig-óráig hatékony, de az egyén és nép érdekében kézzelfogható s zsebremenő eredményekkel való működés, a nép-jólléti intézmények meg honosítása annak mindenestre győzedelmes vetélytársa leend! A szegény és műveletlen nép könnyen felül a nemzetiségi „vezér“-ek ígéretéseinek, de az értelmes és vagyonos mindenestre meggondolja azt!

*

Ezt a zászlót, melyre ez eszmék vannak felírva, hazánkban a Magyar Gazdaszövetség, élén nagyérdemü elnöke, dr. Darányi Ignác volt miniszterünk tartja kezében s mellette állnak a vezérkarban számosan, kik időt, fáradságot, munkát nem kimélve, nemes lelkesedéssel, nagy tudással és emberismerettel, s ami e dolognál a fő, bámulatos kitartással szolgálják az eszmét, a köz-művelődés, az általános vagyonosodás, a kicsinyek szervezésének és vezetésének nagy céljait!

Nekik köszönhetők az e téren elért nagy eredmények!

E lelkes vezérkar mögötti seregben, mint alvezéreket látunk a harczvonalban előállani neves politikusokat, főurakat, főuri hölgyeket, a budapesti egyetemi ifjuság körében alakult „Széchényi-szövetség“ lelkes gárdáját, papokat, jegyzőket, tanítókat; de sajnos, nem látjuk ott kellő számban az erdőtiszteket és altiszteket. Pedig a néppel hivatásuknál fogva való állandó érintkezésük, nagy befolyásuk, intelligenciájuk és azon körülmény, hogy működésük

területe az ország határait, főként a nemzetiségi vidékeket foglalja el, egyenesen predesztinálják az erdészeti tisztviselőket, hogy e munkában teljes számmal s a legnagyobb erővel részt vegyenek!

E körülményt, e felett tünődve, tisztán csak annak tulajdonítom, hogy igen tisztelt szaktársaim figyelme nem volt eleddig felhiva e nagyfontosságú kérdésre!

Ezért voltam bátor, készséggel elismerve gyarlóságomat, kezembe venni csupán az ügy iránti szeretet s az életből merített szerény tapasztalataim által vezetettve, avatatlan s gyenge tollamat, hogy felhívjam szakunk érdemes munkásainak figyelmét jelen igénytelen soraimmal ez ügyre, s annak nagy fontosságára.

Erős a hitem, ismerve a magyar erdészet nemes hazafiságát, s minden jó ügy iránti érdeklődését, hogy igénytelen soraim oda találjanak, hová czímezve vannak; gyenge hangom megnyilvánulása nem lesz a pusztában elhangzó szó s meghallgatásra talál igen tisztelt szaktársaimnál!

Az ügynek, a jelenleg szolgálatban álló erdőtisztai és altisztai személyzet és az erdészeti ifjuság körében való megismertetése, megkedveltetése és népszerűsítése érdekében kérem az Országos Erdészeti Egyesületet, tegye magáévá ez eszmét, s minden módon odahatni szíveskedjék, hogy az erdőgazdaság, s hazánk javára az erdészet körében minél általánosabbá tétessék az.

Konkrét indítványaim idevonatkozólag az alábbiak volnának:

1. Rendeztessenek a Magyar Gazdaszövetség bevonásával, de mindenesetre az illető vidék helyi és specziális erdészeti viszonyainak ismeretével teljesen bíró egyének által az erre legalkalmasabb időszakokban Budapesten, de legczélszerűbben a vidéki erdészeti központokban, az eszmét s a gyakorlati kivített ismertető előadások, tanfolyamok, külön az erdőtisztek s külön az erdőőrök részére.

2. Az összes erdőőri iskolákban hetenként két órán, amint azt itt Csikszeredában a honvédaltisztai iskolában teszszük, rendes tárgyként állandóan taníttassék a szociálpolitika a fenti tárgy részletes s főleg gyakorlati ismertetésével.

A budapesti állatorvosi főiskolán a jelen tanév kezdetétől fogva már állandóan hetenként két órán át szociálpolitikai előadások tartatnak.

3. Szerveztessék e célra selmeczbányai főiskolánkon külön

röndes tanszék, amely tanszék egyuttal felölelhetné a mező-, legelő- és havasgazdaságtant is, miuttán a jelen, de különösen a jövő szempontjából e tárgyakkak a jelenleginél jóval tágább keretekben való előadására amugy is nagy szükség lesz.)*

„Házi kezelés“.

Irta Kaán K.

Nem szivesen és tudomásom szerint most először használom az értekezésem czimében alkalmazott kifejezést annak az eljárásnak a megjelölésére, amelynek a magyar erdőgazdaságban való meghonosítását e lapok hasábjain is már többször propagáltam és amelynek gyakorlati alkalmazásával most már nap-nap mellett, mind több dolgunk akad!

Idegenkedésemnek e megjelöléssel szemben alapja van, amit ezuttal megindokolni kívánok.

Köztudomásu, hogy erdőbirtoknak bérletszerű hasznosítása nincs gyakorlatban. Nyugaton ez teljesen ismeretlen fogalom. Nálunk tudtommal az Esterházy hercegi uradalom néhai tulajdonosának ajánlotta mintegy 30 év előtt egy akkortájt nagy tekintélyű erdőgazda, hogy erdőbirtokának üzemtervszerű hasznait adja bérbe és az újraerdősítés kötelezettségét, valamint az egyéb gazdasági föladatokat bérelőjére hárítsa. A bérelő azután, mert a bérlet az 1879. évi XXXI. t.-cz. 17. §-a alá tartozó erdőbirtokra vonatkozott, vállalt kötelezettségei végrehajtásához okleveles erdőtiszteket felfogadni volt kénytelen. Ennek az eljárásnak s az egész bérleti rendszernek teljesen okszerűtlen voltát belátta a jogutód, s most, hogy a hosszú bérlet lejár, „házi kezelésbe“ veszi birtokait, azokat *saját erdőtisztjei ellátására bizza!*

Erdőbirtok bérletileg való hasznosításának tehát ez az egyetlen esete is megszűnik Magyarországon.

Ilyen körülmények között azután a be nem avatottakban önként

*) A szocialpolitika oly értelemben, amint Szerző kívánja, leginkább a szervezésre váró erdőgazdasági politikai tanszékkel kapcsolatosan lenne megoldható.